

ἐν φυλακῇ, ὑπὸ τὸ βάρος κατηγορίας ἀξίας θανα-
τικῆς ποινῆς· ὁ Θεοδόλδος Οὐόλφ Τὸν ἀπέθανεν
ἐπὶ τῆς λαιμητόμου, ὁ δὲ Ἀρθούρος, ὉΚοννὸρ, Μάκ
Νέβων, καὶ Θωμάς Ἀδδὸς Ἑμμετ, ἐξωρίσθησαν καὶ κα-
τελείσθησαν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς τὸ φρούριον τοῦ
Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ σύζυγος τοῦ Θωμᾶ Ἀδδὸς Ἑμ-
μετ ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἔζησε κατὰ τὰ τέσσαρα
ταῦτα ἔτη κεκλεισμένη ἐν τῇ εἰρηκτῇ μετ' αὐτοῦ, δι-
δουσα αὐτῷ δείγματα ἀγάπης ὁμοίας πρὸς τὴν τῆς
Κυρίας Λαφαγέτ ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ Ὀλμουτς.

Σ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΜΝΗΜΑΤΑ.

(Τόμος, "Idem" φολιάδ. 135 καὶ 136.)

Γ'.

*Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου
εἰς Ποτσδάμην 1806.*

—ooo—

Ἡ ἐκστρατεία τοῦ 1806 εἶχε φέρεи τὴν Πρωσ-
σικὴν μοναρχίαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ. Ὁ στρα-
τός τις καταρτισθεὶς καὶ ἐξασκηθεὶς μετὰ τοσοῦτων
φροντίδων ὑπὸ τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου εἶχε κατα-
στραφῇ εἰς δώδεκα ἀλλεπαλλήλους μάχας· τὰ φρού-
ριά της εἶχον ἀνοίξει τὰς πύλας εἰς τὸν νικητὴν, αἱ
δὲ ἐπαρχίαι της, καὶ ἐν ἄλλαις ἡ Σιλεσία, ἥς τὴν
κατάκτησιν διεπράξατο ὁ δεύτερος Φρεδερίκος διὰ
τοσοῦτων εὐφυῶν στρατιωτικῶν ἐφευρέσεων, κατεί-
χοντο ὑπὸ τῶν γαλλικῶν ταγματῶν. Ὁ αὐτός τῶν
Γάλλων εἶχε πανταχοῦ καταβάλλει τὸν δικέφαλον
αἰετὸν τῆς Πρωσσίας, καὶ ἡ ἀτυχὲς χώρα τῶν ἡττη-
θέντων παρίστα θεᾶμα μεγάλου ἐχθρικοῦ στρατο-
πέδου. Ὁ Ναπολέων ὀργισμένος διὰ τὴν προσπε-
ποιημένην οὐδετερότητα τῆς Πρωσσίας, διὰ τὰς
μετὰ τῆς Ἀγγλίας ῥαδιουργίας της, καὶ πρὸ πάντων
διὰ τὴν μυστικὴν ἐνοχλήν της εἰς τὴν συμμαχίαν
τοῦ 1805, ὅτε χωρὶς φανερά νὰ συνταχθῇ μετὰ τῆς
Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσσίας, εἶχε κρυφίως ἀθροίσῃ
στρατὸν σκοπεύουσα νὰ κωλύσῃ τὴν ὀπισθοχώρησιν
τῶν Γάλλων ἐν περιπτώσει ἥττας, εἶχεν ἀποφασίσει
νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ χάρτου τῆς Εὐρώπης,
καὶ νὰ καταβιδύσῃ τὸν ἔργονον τοῦ μεγάλου Φρε-
δερίκου εἰς τὸν ἀπλοῦν βαθμὸν ἐκλέκτορος τοῦ
Βρανδεμβούργου. Οὐδ' αἱ ἱκεσίαι τῶν ὑπουργῶν τῆς
Πρωσσίας, οὐδὲ τὰ δάκρυα νέας καὶ ὠραίας βα-
σιλίσσης, οὐδ' αἱ παρακλήσεις τῶν ὑπουργῶν τῆς
Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσσίας κατώρθωσαν νὰ τὸν με-
ταπείσωσιν. Ἀλλ' ὅ,τι τὰ δάκρυα γυναικὸς καὶ αἱ
παρακλήσεις δύνω αὐτοκράτορων, ὅ,τι αἱ εὐχαὶ λαοῦ
ἀφωσιωμένου εἰς τὸν μονάρχην του, μονάρχην ἀσθε-
νῆ ἴσως μᾶλλον ἢ ἐνοχον, δὲν κατώρθωσαν, τὸ

κατώρθωσεν εἰς τάφος, ἐπενεγκὼν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ
Ναπολέοντος μίαν τῶν αἰφνιδίων ἐκείνων μεταβο-
λῶν, ἃς τὸ κινδὸν οὐδὲ νὰ ἐννοήσῃ δύναται οὐδὲ νὰ
ἐξηγήσῃ.

Ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε διατάξει νὰ κρημινισθῇ ἡ
στῆλη τοῦ Ῥοσβάχ, ἡ ἀνεγερθεῖσα εἰς μνήμην ἥττης
τινὸς τῶν Γάλλων ἐπὶ τοῦ Ε' Λουδοβίκου, καὶ εἶχε
δράζει τὸ ξίφος τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου ἀνακράζων·
«Τιμὴ τὸ ξίφος τοῦτο ὑπὲρ ὅλους τοὺς θησαυροὺς
τοῦ κόσμου!» Ἡ δὲ Πρωσσία, κύπτουσα ἕως τότε
σιωπηλῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν φόρων τοῦ νικητοῦ, ἐ-
φριζεν ὑπ' αἰσχύνης καὶ ὀργῆς μαθοῦσα ὅτι τὰ
ὄπλα τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἥρωός της μετέβησαν εἰς τὰς
χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ.

Τότε δ' ἐφάνη πόσῃ ἐγγλωττίαν καὶ δραστηριό-
τητα δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὸ πολιτικὸν πνεῦμα ἐνός
λαοῦ, ἔστω καὶ τεταπεινωμένου. Ἀπασα ἡ Γερμανία
ἀντήχησεν ἐκ τῶν κλαυθμῶν τῆς Πρωσσίας, ἥτις
ἐθρήνει οὐχὶ τοὺς ἀπολεσθέντας θησαυροὺς, ἀλ-
λὰ τὸ ξίφος τοῦ βασιλέως της. Καὶ ὁ ἀγγλικὸς
τύπος δημοσιεύων τοὺς θρήνους ἐκείνους, ἐπρόντισε
κατὰ τὸ εἰωθὸς νὰ τοὺς μεγαλύνῃ καὶ νὰ τοὺς
καταστήσῃ δριμυτέρους, ὅπως ἐρεθίσῃ τὸ μῖσος τῆς
Εὐρώπης κατὰ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Γαλλίας.

Ἄν καὶ ὀλίγον ἔμεινεν εἰς Βερολίνον ὁ Ναπολέων,
δὲν ἡμέλησεν ὅμως νὰ ἐπισκερθῇ τὴν Ποτσδάμην,
τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἀνάκτορα τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου,
τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο καὶ προσφιλὲς ἄσυλον, ὅπου ἀφ' οὗ
ὑψώσε τὸ ἔθνος του εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως
καὶ τῆς λαμπρότητος, ἐτέρπετο καλλιεργῶν τὰ
γράμματα καὶ διατηρῶν μὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ Εὐ-
ρώπῃ σοφοὺς, φιλοσόφους ἢ διακεκριμένους τῷ πνεύ-
ματι ἀδιάκοπον ἀλληλογραφίαν.

Ἐκεῖ διεζήγετο ἡ μετὰ τοῦ Βολταίρου ἐπιστο-
λιμαία διαμάχη ἐκείνη, ἡ ἐπενεγκοῦσα ὀλικὴν σχῆ-
δὸν μεταβολὴν ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Πρὸς δὲ, ἐν Ποτ-
σδάμῃ κατηρτίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ τοσοῦτον περί-
φημα ἐκεῖνα τάγματα, ὧν τὰ πρῶτα ἐρρίφθησαν ἐν
1792 κατὰ τοῦ χειμάρρου τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστά-
σεως, τὰ δὲ τελευταῖα ἠφανίσθησαν εἰς τὸ πεδίον
τῆς Ἰέννης. Ἐκεῖ τέλος ἐντὸς σκοτεινοῦ ὑπογείου
ὑψοῦτο καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ μεγάλου ἐκείνου βασιλέως,
εἰς θέσιν ἐκλεγεθεῖσαν παρὰ τοῦ ἰδίου, καὶ κατὰ
σχέδιον παρ' ἐκείνου δοθέν.

Ὁ Ναπολέων εἰσῆλθεν εἰς τὸ Βερολίνον τὴν 24 Ὀκ-
τωβρίου 1806 καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Ποτσδάμην. Μό-
λις δ' ἐν αὐτῇ, ἠθέλησε νὰ ἐπισκερθῇ τὸν θάλαμον
ὃν κατῴκει ὁ μέγας Φρεδερίκος, καὶ θν εἶχον σε-
βασθῇ ἔκτοτε οἱ Πρωσσοὶ πάντοτε θρησκευτικῶς.
Οὐδὲν τῶν ἐπίπλων εἶχε μετακινήθῃ, τὰ πάντα
ἦσαν ὡς καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ
μεγάλου μονάρχου. Ὁ Ναπολέων ἐξέτασεν ὅλα
μετὰ προσοχῆς, ἀνοίγων τοὺς σφύρας καὶ ἐγγιζων
πᾶν ὅ,τι εὕρισκετο ὑπὸ τὴν χεῖρά του.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπε, μὲ τόνον φωνῆς ἐμ-
φαίνοντα ἐκπληξίν καθεζόμενος ἐπὶ καλαίου ἀνα-
κλινηρίου, ἡ πολυτέλεια δὲν ἐπικρατεῖ εἰς τὸν θά-
λαμον τοῦτον.

Ἀλλ' ὅ,τι πλείστον τὸν ἐθέλξεν ἦτο ἡ ἀνακάλυψις εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ ξίφους, τῆς ζώνης καὶ τῆς ταινίας τοῦ Πρώτου μονάρχου. Λαβὼν δὲ αὐτὰ μετὰ ζωηρότητος·

— ὦ! ὦ! Κύριοι, ἀνέκραξεν ἐνθουσιωδῶς ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς περικυκλῶντας αὐτόν· προτιμῶ τὰ τρόπαια ταῦτα ὅλων τῶν θησαυρῶν τῆς Πρωσίας. Εἴτα μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν προσέθηκε· θέλω νὰ ἶδω τὸ μνημεῖον τοῦ Φρεδερίκου.

Καὶ παρυτίκα ἀκολουθούμενος ὑπὸ τινῶν τῶν αξιωματικῶν του, διευθύνθη πρὸς τὸ νεκρικὸν μνημεῖον προηγουμένου ὑπηρετοῦ τινος τοῦ ἀποθανόντος μονάρχου, καὶ κατέβη, φωτιζόμενος ὑπὸ λαμπάδων φερομένων ὑφ' ἐνὸς μόνου ὑπηρετοῦ, τὰς λιθίνους βαθμίδας τὰς ἀγούσας εἰς τὸ βασιλικὸν ὑπόγειον· μετ' ὀλίγον δ' εὗρέθη ἐνώπιον τοῦ τάφου τοῦ μεγάλου Καρόλου τῆς Πρωσίας.

Ὁ τάφος οὗτος εἶναι ἀπλούστατος, ἢ μᾶλλον τάφος ὃν πᾶς χωρὶς δύναται ν' ἀποκτήσῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ χωρίου του, διότι εἶναι ἐξ ἀπλοῦ λίθου στιλπνωθέντος ὅπως ὁμοιάσῃ μάρμαρον, χωρὶς οὐδὲν πρόσθετον κόσμημα νὰ ἐλαττώσῃ τὴν σοβαρὰν ταύτην μεγαλοπρέπειαν· αἰδρωτοὺς φραγμὸς περικλείει τὸ ἀπλοῦν τοῦτο μνημεῖον, ἐφ' οὗ εἶναι γεγραμμέναι αἱ ἐξῆς μόνον λέξεις· **ΦΡΕΔΕΡΙΚΟΣ Β'. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΠΡΩΣΙΑΣ.** Οὐδεμία πομπή! οὐδεμία ἐπίδειξις! Τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο εἶναι μαυσώλειον οὐχὶ μονάρχου κραταίου καὶ ἥρωος, ἀλλὰ φιλοσόφου, ὅστις ἀπέρριψεν ὡς μηδαμινὰ παίγνια τὰ πολυτελῆ ποικίλματα καὶ τοὺς πομπώδεις μαρμαρένους καὶ χαλκοὺς πανηγυρικοὺς, τοὺς κατακαλύπτοντας τὰ μνημεῖα τῶν κοινῶν βασιλέων.

Ὁ Β' Φρεδερίκος, ὅστις μιμούμενος τὸν **ΙΒ'** Κάρολον καὶ τὸν μεγάλον Πέτρον εἶχε τηρήσει εἰς τὴν ἐνδυμασίαν του ἀπλότητα, ἐμελλε νὰ δώσῃ διὰ τοῦ τάφου του νέαν παράδειγμα τῆς ἀφελείας ταύτης, ἥτις τόσον ἀρμόζει εἰς τοὺς μεγάλους ἀνδρας.

Ὁ Ναπολέων ἀπακαλύφθη καὶ παρετήρει μὲ βαθύτατον συγκίνησιν τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο, ὅπου ἐκείτο ὁ στρατηγός, ὃν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἶχε λάβει ὡς παράδειγμα. Τί συνέβαινεν ἐντὸς τοῦ εὐρυχώρου νοός του; ὅποιον κόσμον ἰδεὼν διήγειρε τὸ μαυσώλειον ἐκεῖνο εἰς τὰς διπλῶς τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ κεφαλῆς; οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ εἴπῃ· ἀλλ' ὅ,τι δύναται τις νὰ υποθέσῃ εἶναι ὅτι ὁ Ναπολέων ἐνώπιον τοῦ ψυχροῦ ἐκείνου λίθου ἐτίεθρε πόσον ἐλευθρία δύναται ν' ἀποδῇ εἰς τὸ ξίφος ἐνὸς ἥρωος ἢ καταστροφῇ βασιλείας ἐγεγνησθῇ ὑπὸ τὸ ξίφος ἐτέρου ἥρωος. Ἰσως ἂν ὁ τάφος δὲν ἐμποδίζῃ δὴ μὴ μεγαλοφυΐας νὰ συνειννοτηθῶσιν, ἢ σκιὰ τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου τῷ ἐπερᾶν περιτετυλιγμένη τὰ ψυχρά της σάβανα, καὶ ἰκέτευσιν αὐτόν νὰ μὴ θίξῃ τὴν κληρονομίαν ἣν εἶχεν ἀρῇσει αὐτός εἰς τὸν ἀναψιόν του. Ἀλλ' εἶναι θετικὸν ὅτι ἀφ' οὗ ἐν τέταρτον ἐμεινεν ἀσφραγικτὶ ἀτενίζων τὸν τάφον ἐκεῖνον, εἶπεν ἐν ᾧ ἐπανήρχετο εἰς τ' ἀνάκτορα ἀρχετὰ

δυνατὰ, ὥστε τὸν ἤκουσαν οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτόν εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκείνην ἐκδρομήν·

— Ὁ Βρανδεμβουργικὸς οἶκος θὰ μείνῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Καὶ τῷ ὄντι τὰ πράγματα δὲν ἤρρηξαν ν' ἀλλάξωσι μορφήν. Ὁ Ναπολέων ὅστις τέως εἶχε δειχθῇ ἀκαμπτος εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν Πρώτων ἐπιτετραμμένων τοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς σχέσεις μετ' αὐτῶν, ἠλάττωσε τὴν αὐστηρότητά του, καὶ διέταξε τὸν **Κ.** Ταλλεϋράνδον ν' ἀναλάβῃ τὰς διαπραγματεύσεις, καὶ νὰ τεθῇ παρυτίκα εἰς σχέσιν μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας. Οὗτος δὲ, ὅστις ἐνόμιζεν αὐτόν διὰ παντός ἀπολασθέντα, ἀνέλαβε θάρρος, οἱ λαοὶ ἀνέπνευσαν, οἱ δισσκορπισθέντες στρατοὶ τῆς Πρωσίας συνεσωματώθησαν, καὶ αἱ παρακλήσεις τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας ἀνεκωήθησαν· ἐν ἐνὶ λόγῳ τὰ πάντα ὤδυσαν εἰς ταχείαν συνδιαλλαγὴν, καὶ οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῆς εἰς τὸ μνημεῖον ἐκείνης ἐπισκέψεως ἠδυνάθη νὰ φέρῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Καὶ ὑπεγράφη μὲν ἡ μετὰ τῆς Πρωσίας εἰρήνη, ἀλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀπώλεια τοῦ Ναπολέοντος. Εἶναι γνωστὸν πῶς τὸ 1844 ὁ Φρεδερίκος Γουλιέλμος ἀντήμειψε τὴν γενναϊότητα τοῦ ἄλλοτε νικητοῦ του· διότι ἴσως τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσός του ὑπῆρξεν ὀλεθριώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ ἡ ὀργὴ τῶν Πρώτων.

Οἱ γέροντες σωματοτύλακές του, μὲ τὴν ὀρθότητα τῆς κρίσεως ἥτις ἰδίχεν εἰς αὐτούς, ἐξετίμησαν κατὰ τὴν ἀληθείαν τῆς ἀξίας τὴν μετὰ τῆς Πρωσίας εἰρήνην. Καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Μερλανδιέρος καὶ ὁ Θωμάς, οἵτινες ἔτυχον ἐν Ποτσδάμῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς, ἐγνωστοποιοῦν ἀλλήλοις τοὺς φόβους καὶ τὰ προκείμενά των.

— Δοιπὸν! πάλιν καὶ ἄλλος βασιλεὺς εἰς τὸν ὅποιον δίδεται χάρις, ἔλεγεν ὁ Μερλανδιέρος· εἶνα' δυστύχημα, διότι σήμερον ἡ αὐριον οἱ μονάρχαι αὐτοὶ θὰ συνεννοηθῶν καθὼς κλέπται εἰς πανήγυριν, καὶ θὰ ἐπιπέσουν καθ' ἡμῶν μὲ συνοδίαν τηλεβόλων.

— Οὐφ! εἴσαι πάντοτε μάντις κακῶν· τί σε λέγει ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας θὰ θελήσῃ νὰ βοήσῃ καὶ δεύτερον ποτήριον, ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἦτον τόσον πικρὸν;

— Τίς μὲ τὸ λέγει; ἀπήντησεν ὁ Μερλανδιέρος· ἐγὼ τὸ διελογίσθην. Συγχωρεῖ ποτὲ ἓνας βασιλεὺς τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὅποιαν ἐλαβεν ἄλλος νὰ τὸν χαδεύτῃ μὲ ξύλον;

— Ἐλα δά! ὁ μικρὸς δεκανεὺς ἔχει περισσότερον πνεῦμα ἀπὸ σέ, καὶ ἂν ἀρῇκε τὸν βαθμὸν του εἰς τὸν βασιλέα αὐτόν, θὰ ἔχῃ βέβαια τὰς αἰτίαις του.

— Τί νὰ σε εἰπῶ· ὅλαι αὗται αἱ ἐπισκέψεις τοῦ Σχτανᾶ εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Κώστα καὶ τοῦ Γιάννη ἐδγῆκαν πάντοτε εἰς κακὸν καὶ τοῦ μικροῦ δεκανέως καὶ ἡμῶν.

— Ἀποδείξε με το;

— Νὰ σε τὸ ἀποδείξω· ἐνθυμεῖσαι εἰς τὴν Ἀργυπτον, ποῦ ἠθέλησε νὰ ἰδῇ τὸ νεκροταφεῖον τῶν *Φαργαρόνων*. Ἐ! λοιπὸν τί ἐδγῆκε ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρησιν ἐκείνην; Ἐδγῆκεν ὅτι πρὶν περάσῃ ὁ

χρόνος, ὁ μικρὸς δεκανεὺς ἠναγκάσθη νὰ τὸ στρέψῃ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, συνοδευόμενος μόνον ἀπὸ ὀλίγα παυκάμισα καὶ δύο ἢ τρία ζευγάρια κάλτσας.

— Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τί ἀποδεικνύει;

— Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ σημαία τῆς δημοκρατίας ἠναγκάσθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν τῆς νὰ τὸ κόψῃ λάσπη· μὴ ἐννοεῖς τώρα;

— Καὶ ἔπειτα;

— Ἐπειτα; γίνεται ὑπατος, πᾶσι καλὰ. Ἀλλὰ μόλις διωρίσθη αὐτοκράτωρ, τὸν ἐρχεται νὰ ταξιδεύσῃ, ρθάνει εἰς Ακουίσγρανον, καὶ ἐκεῖ τὸν κατεβαίνει νὰ σκαλίσῃ πάλιν τὴν ποντικὸν τρυπάν ἐνὸς γεννάδα, τοῦ πολίτου μεγάλου Καρόλου ὅστις ἔζη καθὼς λέγουσιν πρό... Μπα! τί λέγω πρό ἑκατὸν χιλιάδων ἑκατοντάδων χρόνων.

— Ἐ! Καὶ τί κακὸν ἐπροξένησεν αὐτό;

— Ὡ! σχεδὸν τίποτε, ἐκτὸς ὅτι ἐνῶ ἐκαθήμεθα ἡσυχαι εἰς τὴν αὐγὰ μας, καὶ ἐτοιμαζόμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἕνα μάθημα μετὰ οὐρά, ἠναγκάσθημεν νὰ τρέξωμεν εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ νὰ πετσοκοπῶμεν μετὰ τοὺς Αὐστριακοὺς καὶ μετὰ τοὺς Πρώσσους...

— Ναί, τοὺς τρώγ' ἀκόμη ἡ ράχη τους, εἶπεν ὁ Θωμᾶς, ἀλλὰ δὲν συνεξάγεις τίποτε μετὰ τοὺς διψχυρισμούς σου.

— Συνεξάγω, ὅτι τὴν πρώτην φοράν ἀφῆσαμεν τὴν Αἴγυπτον· μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Φαργαρόνων· ὅτι μετὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μεγάλου Καρόλου ἐπήγαμεν ἀντὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὴν Γερμανίαν. Καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ τελευταία ἐπίσκεψις εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ ἀρχαίου βασιλέως τῶν Πρώσων θὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ τὸ ἐδικὸν τῆς.

— Ἡμπορεῖ; ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, ὅστις ἔχει νὰ κάμῃ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα, εἴτε Ἀγγλος εἴναι εἴτε Αὐστριακός, ἔχει νὰ κάμῃ μὴ ἐμένα.

Δοχίας τις κράζας τότε τὸν Θωμᾶν καὶ τὸν Μερλανδιέρον, ἔθεσε πέρας εἰς τὴν συνομιλίαν ταύτην, ἥτις καὶ τοὶ ὄζουσα ὀλίγον τὸν στρατῶνα, ἦτον οὐχ ἥττον πλήρης ὀρθοῦ λόγου, καὶ κατῆντης προφητείας.

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὁ Ναπολέων, ὅστις εἶχεν ἀποσυρθῇ ἐνωρίς εἰς τὸν ἐτοιμασθέντα δι' αὐτὸν κοιτῶνα εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ποτσδάμης, εἶπεν εἰς τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ Ράπ, ὅστις τὸν εἶχεν ἀκολουθήσει μέχρι τοῦ δωματίου ἐκείνου·

— Κοίταξε εἰς τὸ ὥρολόγιον τοῦ μεγάλου Φρεδερίκου τί ὥρα εἶναι.

— Ἐννέα ὥραι, Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν οὗτος.

— Βῖναι ἀκριβῶς ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἀπέθανε πρό εἴκοσιν ἐτῶν, εἶπε σκεπτικὸς ὁ Ναπολέων.

Εἶτα δὲ παρατηρήσας τὸ ξίφος τοῦ Φρεδερίκου, τὸ ὁποῖον κατὰ διαταγὴν τοῦ εἶχε κρεμασθῇ ὑπὲρ τὴν κλίνην του, τὸ ἔλαβεν, ἐξείλκυσε τὴν λεπίδα, καὶ ἐγγίζων μετὰ τὸν δάκτυλον τὴν ἀκροκνήν·

— Κεντὰ ἀκόμη, εἶπε, θὰ τὸ στείλω εἰς τὸν

διοικητὴν τῶν ἀπομάχων. Οἱ γέροντες στρατιῶται μου θὰ τὸ διατηρήσουν εἰς μνήμην τῆς ἐκδικήσεως ἣν ἔλαβον διὰ τὴν ἥτταν τῆς Ροσβάχης.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Ράπ, εἰς τὴν θέσιν τῆς Μεγαλειότητός σας δὲν θὰ ἄφιναι τὸ ξίφος τοῦτο· θὰ τὸ ἐκράτουν δι' ἑμαυτὸν.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ ἐρρίψε πρὸς τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ βλέμμα ἀνεξήγητον, καὶ κτωπῶν ἐλαφρῶς τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον πάντοτε ἐφόρει τῷ εἶπε μετὰ τόνον δικαίας ὑπερηφανείας·

— Μὴ δὲν ἔχω τὸ ἐδικόν μου, Κύριε σύμβουλε;
Κ. Ρ. Ρ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—οοο—

Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγικοῦ; — Σκέψεις περὶ ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἰπὸ Σπ. Ζαμπέλιου. 1859. — Εἰς 8ον. σελ. 88.

Φοβοῦμαι μὴ τις τῶν ἀναγνωστῶν σπεύδων, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν συνήθειαν, νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἀναγγελλομένου συγγράμματος ἐκ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς, ἐκσφενδονίσῃ μοι κατὰ πρόσωπον τὸ τοῦ Ἐπικτιῆτου· « ἔχε σου τὰ λεξεῖδια. » Διὸ προλαμβάνων ὑπενθυμίζω αὐτῷ ὅτι αἱ μὲν λέξεις σημαίνουναι πράγματα, τὰ δὲ πράγματα ἔχουσιν ἱστορίαν. Εἰς ἡ ἀνεύρεσις λίθου ἐγγλυπτον φέροντος μίαν φράσιν, ἐν ὄνομα, μίαν χρονολογίαν, διαλευκαίνει πολλάκις σκοτεινὸν μέρος τῆς ἀρχαιότητος, οὕτω καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἐξιχνίασις τῶν γενεθλίων, τῆς ἀκμῆς, τῆς παρακμῆς, τῆς μεταπτώσεως μιᾶς λέξεως, ἀρκεῖ ἐνίοτε οὐ μόνον ἐτραλημέναις γνώμας περὶ τὴν ἱστορίαν νὰ διορθώσῃ ἢ καὶ νὰ ἀνατρέψῃ, ἀλλὰ καὶ ἔθιμα, καὶ χαρακτῆρα λαῶν νὰ ὁρίσῃ, καὶ, νῆ Δία, καὶ περὶ ταυτότητος ὁλοκλήρου ἔθνους νὰ μαρτυρήσῃ. Ἐὰν φέρ' εἰπεῖν ἀποδείξωμεν, (καὶ ἡ ἀπόδειξις εὐκολωτάτη καὶ πρόχειρος,) ὅτι λέξεις ἑλληνικαί, μὴ εὐρισκόμεναι μὲν μῆτε εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς μῆτε εἰς τὰ λεξικά, ἐσώθησαν ὅμως εἰς τὸ στόμα τοῦ ὄχλου, τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται ἀκαταμάχητον ὅτι ἡ ἄλυσις τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως διατηρήθη ἀσύντριπτος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὅτι οὐδεμία ξένη ἐπιδρομὴ ἢ μετοικεσία ἐπεκράτησε τῆς ἐγχωρίας φυλῆς, καὶ οὕτω εἰς ἔδαφος καταβάλλεται τοῦ παραδόλου τῆς Γερμανίας ἱστορικὸν τὸ σαθρὸν οἰκοδόμημα.

Τοιαύτης τινὸς ἐρεῦνης καὶ ἀποδείξεως ὑπόθεσιν ἔχει καὶ τὸ προκείμενον πόνημα. Ἀπλῇ τις σύμπτωσις, ἡ λεκτικὴ παραφθορά, ἡ γλωσσικὴ ἐκβαρβαρώσις μετετέτυψε τὸ ἥδω τῶν ἀρχαίων εἰς τραγικόν, ἡ ἐμφυτὸς τις τοῦ ἔθνους διάθεσις, ἐπίτασιν μείζονα λαβοῦσα ἐκ τῶν μεγάλων καὶ συνεχῶν αὐτοῦ συμφορῶν, ὑποκατέστησεν εἰς τὴν θυμειδῇ ἐκφρασίᾳ δι' ἧς οἱ πάλαι ἐσήμαινον τὴν ἐμμελῆ ἐρμηνείαν τῆς ψυχικῆς αὐτῶν καταστάσεως, ἄλλην πένθιμον καὶ παθητικὴν; Διὰ τί ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος ἐνῶ πρὶν ἔχει